

Araştırma Makalesi/Research Article
DOI: 10.53711/balkanistik.1019585
Balkanistik Dil ve Edebiyat Dergisi, 2021; 3(2): 68-92
Journal of Balkanistic Language and Literature, 2021; 3(2): 68-92

**EMİNE İŞINSU VE ORHAN PAMUK'TA SIFATLARIN
KULLANIMI ÜZERİNDEN TOPLUMSAL CİNSİYET AYRIMINA
DİL BİLİMSEL BİR YAKLAŞIM***

İmra BARUT KAHRAMAN**

ÖZ: İnsanoğlu tarihin başlangıcından beri duygu ve düşüncelerini ifade edebilmek için çeşitli enstrümanlardan yararlanmışır. Dünyaya gelen her bireyin içine doğduğu kültür ve coğrafya farklı olduğundan onların kendisini ifade edebilmek için yararlandıkları yöntemleri kullanım biçimlerinde de ayrılmalar ortaya çıkmıştır.

İnsanlığın dili kullanmayı öğrenmesiyle birlikte kişiler arası iletişim artmış, duygu ve düşüncelerin dile getirilmesi kolaylaşmıştır. Ancak her bireyin karakteri farklı olduğundan dili kullanım biçimlerinde de değişiklikler olması kaçınılmazdır. İşte bireylerin dillerinde oluşan bu özel ve kişisel anlatış tarzına üslup diyoruz.

Kadın ve erkek cinsiyetlerini belirleyen özellikler incelendiğinde onların biyolojilerinden ileri gelen farklılıkların düşünce ve davranışlarına da yansıdığı görülmektedir. Bu cinsiyetten kaynaklanan farklılıklar aynı zamanda dili kullanma yetenek ve işlevleri bakımından da ele

* Bu makale Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında Dr. Öğr. Üyesi Fatma Sibel Bayraktar danışmanlığında hazırlanan "Emine İşinsu'nun 'Çiçekler Büyür' Adlı Romanı ile Orhan Pamuk'un 'Cevdet Bey ve Oğulları' Romanının Dilbilimsel Açından Mukayese Edilmesi" başlıklı yüksek lisans tezinden oluşturulmuştur. Ayrıntılı bilgi için bk. BARUT, İmra (2020), *Emine İşinsu'nun "Çiçekler Büyür" Adlı Romanı ile Orhan Pamuk'un "Cevdet Bey ve Oğulları" Romanının Dilbilimsel Açından Mukayese Edilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.

** Yüksek Lisans Mezunu, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, e-posta: imrabrt@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1211-9773

Geliş Tarihi (Received): 05.11.2021

Kabul Tarihi (Accepted): 30.11.2021

alınabilir mi? Kadın ve erkek dili olarak adlandırabileceğimiz aynı dil kullanıcılarının genelleşmiş üslup farklılıklarından söz edilebilir mi? Kullanım farklılıkları -varsa- dil bilgisel farklılıklar da yaratır mı?

Bilindiği gibi sıfatlar kurduğumuz cümlelerin daha iyi tanımlanmasına yardımcı olurlar. Hem iç dünyamızı hem de dış dünyayı daha iyi algılamamızı ve karşı tarafa yansıtmamızı sağlarlar. Bu durumda yazarların toplumsal cinsiyet farklılıklarının yansımalarını da en iyi sıfatları kullanım tarzları üzerinden görebiliriz.

Bu çalışmada Türk edebiyatının iki önemli çağdaş yazarının eserlerinden faydalanılarak kadın ve erkek edebiyatçıların bakış açıları sıfat tamlamalarının kullanımı üzerinden değerlendirilmeye çalışılmıştır. Emine Işınsu'nun *Çiçekler Büyür* romanı ile Orhan Pamuk'un *Cevdet Bey ve Oğulları* adlı romanından ilk otuz sayfadaki sıfat tamlamaları incelenerek yazarların üsluplarındaki farklar hakkında ipuçları değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Üslup, Sıfat Tamlamaları, Dil Sosyolojisi, Toplumsal Dil Bilim.

LINGUISTIC APPROACH TO GENDER DISCRIMINATION THROUGH THE USE OF ADJECTIVES IN EMINE İŞINSU AND ORHAN PAMUK

ABSTRACT: Human beings have benefited from various instruments to express their feelings and thoughts since ancient times. Since the culture and geography in which every individual come to the world is different, there have been differences in the way their use of methods to express themselves.

As humanity learned to use language, interpersonal communication increased and it became easier to express feelings and thoughts. However, since each individual's character is different, it is inevitable that there will be changes in the way they use the language. We call this special and personal narrative that occurs in the language of individuals as style.

When the features that determine the gender of men and women are examined, it is seen that the differences arising from their biology are also reflected in their thought pattern and behavior. Can the differences arising from gender also be considered in terms of language skills and functions? Can we mentioned about the generalized stylistic differences of the same language users, which we can call the female and male languages? Do the differences of use make also grammatical differences, if any?

As is known, adjectives help to define the sentences better. They enable us to perceive both our inner and outer world better and reflect them to the otherside. In this case, we can see the reflections of the gender differences of the authors through their use of adjectives.

In this study, we tried to evaluate the perspectives of male and female literary figures through the use of adjective clauses by the works of two important contemporary writers of Turkish literature. We examined the adjective phrases in the first thirty pages of Emine İşinsu's novel "Flowers Grow" and Orhan Pamuk's "Cevdet Bey and Sons", and tried to evaluate the clues about the differences in the styles of our writers.

Keywords: Gender, Style, Adjective Clauses, Language Sociology, Social Linguistics.

Giriş

Tarih çağları boyunca insanlar duygu ve düşüncelerini ifade etmek için çeşitli yöntem ve araçlar geliştirmiştir. Bu araçların en önemlisi kuşkusuz dildir. Dil, insanlar arasındaki iletişimi sağlayan en önemli unsurlardandır. Banguoğlu dil için "*İnsanların meramlarını anlatmak için kullandıkları bir sesli işaretler sistemidir.*" (2011: 9) ifadelerini kullanırken, Ergin "*İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli anlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir.*" demektedir (Ergin, 2013: 3).

Kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılıklar, onların düşünme ve davranışlarında ayrışmalara yol açmıştır. Sosyoloji yazınında yapılan araştırmalarda da kadınların pasif, naif, içe dönük, kırılgan, şefkatli; erkeklerin ise daha baskın, sert ve güçlü davranış kalıplarına girdikleri gözlenmiştir. Özellikle Moir ve Jessel beynin belirli bir cinsiyete göre geliştiğini öne sürmüş ve cinsler arasındaki davranış ve tutum değişikliklerini hormonal tesirlere bağlamışlardır. Beyin kaynaklı doğuştan gelen ayrılıkların, kadınların ve erkeklerin olguları başka türlü algılayıp, sıralayıp, değerlendirip, başka türlü tepki vermelerine sebep olduğunu ifade etmişlerdir (Moir ve Jessel, 2002). Dolayısıyla her ne kadar kadın ve erkek gerek sosyolojik gerek toplumsal bağlamda eşit haklara sahip olsalar da iki cinsin farklı biyolojik yapıya sahip olmalarından gelen farklılıklar onların hayatlarına ve dillerine yansımıştır.

Üslup ve dil arasında bir ilişki kurulurken öncelikle her iki kavramın bireysellik ve toplumsallık boyutlarının göz önünde bulunması gerektiğini vurgulayan İbrahim Karahancı'ya göre, bireyin yetişme biçimi, kültürel gelişimi, eğitim seviyesi, siyasi görüşü vb. unsurlarca çevrelenen toplumsallık boyutunun metinden metne farklılık gösteren dil seçimlerini yansıtması kaçınılmazdır (2016: 2). Karahancı, üslup üzerine yapılan çalışmaların nihai bir tanıma ulaşamadığını, ayrıca terim tercihleri ve inceleme yöntemlerinin de çok yönlü olduğunu belirtmektedir. Karahancı'ya göre genç bir çalışma alanı olan üslup bilgisinde çoğulcu yaklaşımların bulunması doğaldır (2016: 1). Türk dili yazınında kimi gramercilerin üslup üzerine görüşleri şu şekildedir:

“Üslup, varlıkları anlatırken davranışa göre kelimeleri seçmektir. Objeye bakış çağlara, medeniyetlere ve yazarlara göre değişir.” (Yurdanur, 2000: 211).

“Biçem (deyiş, üslûp, style), bir metindeki dil kullanımının bir yazar ya da döneme özgü, dil özelliklerinin tümüdür.” (Güven vd., 2001: 50).

“Biçem yazarın etkin bir iletişim kurmak için başvurduğu bir araçtır.” (Erden, 2002: 17).

“Üslûp, hedef birime vermek istediği mesajı en etkili şekilde aktarabilmek için, kaynak birimin dilin ifade imkânlarını özgün ölçütlerle seçip kullanmak suretiyle anlatıma kattığı kişisel nitelikteki özelliklerin bütünüdür.” (Divlekçi, 2008: 251)

“Üslûp; sanatkârın, ferdî bir duyuş tarzı ve kompozisyona sahip muhtevayı, kelimedenden cümleye kadar uzanan dil unsurları aracılığıyla ve belli bir yapı bütünlüğü içinde, ferdî ve orijinal bir biçimde ifade etmesidir.” (Çetişli, 2008: 88)

Adem Çalışkan, hatiplerin, yazarların ve şairlerin üsluplarının oluşmasında çağların, devirlerin, dönemlerin, çevrenin ve yaşanan zaman dilimindeki devleti idare eden iktidarın olumlu veya olumsuz etkisinin olabileceğinden bahsetmiştir (2015: 49). Bu çalışma yapılırken Adem

Çalışkan'ın görüşleri doğrultusunda aynı çağda yaşayan ve kültürel açıdan iyi yetişen bir kadın ve bir erkek yazar seçilmiştir. Emine Işınsu, Halide Nusret Zorlutuna'nın kızı olduğundan dolayı şiirle ve edebiyatla iç içe büyümüş bir yazardır. *Çiçekler Büyür* adlı eserinde, yetmişli yıllarda Bulgaristan'da yaşayan Türklerin Bulgar milliyetçiliğinden çektikleri zulümleri, sıkıntılarını, millî bilincini, umutlarını ve hayatlarını anlatmaktadır. İstanbul-Nişantaşı'nda kalabalık, varlıklı ve kültürlü bir aile içinde yetişen Orhan Pamuk ise, kendi aile yapısıyla ve hayatıyla benzerlik kurduğu *Cevdet Bey ve Oğulları* adlı eserini Tanzimat'tan sonra Osmanlı'nın ticaret hayatı üzerine kurmuştur. Bu romanda kendini gayrimüslim olarak tanıtan Cevdet Bey ve ailesinin İstanbul'a kök salarak büyümesini konu edinmektedir.

İnceleme konusu olarak seçilen sıfat tamlamaları tespit edilirken cümlede hangi öge olarak kullanıldığı, sıfatların hitap ettiği duyu organlarına göre dağılımı, bir sıfatın birden fazla ismi nitelemesi veya bir ismin birden fazla sıfat tarafından nitelenmesi, sıfat tamlamasının unvan grubu olması gibi özellikleri de sınıflandırılmaya dâhil edilmiştir. Bu doğrultuda *Çiçekler Büyür*'de 7-37; *Cevdet Bey ve Oğulları*'nda ise 11-41 sayfaları arasındaki sıfat tamlamalarının inceleme sonuçları aşağıdaki gibidir:

1. *Çiçekler Büyür* adlı romanında Emine Işınsu ilgili otuz sayfa aralığında toplam 273 adet; *Cevdet Bey ve Oğulları* adlı romanında Orhan Pamuk ise toplam 508 adet sıfat tamlaması kullanmıştır. Kullanılan sıfat tamlamaları, türleri ve adetleri şu şekildedir.

ÇİÇEKLER BÜYÜR	CEVDET BEY VE OĞULLARI
YAPILARI BAKIMINDAN SIFATLAR:	YAPILARI BAKIMINDAN SIFATLAR:

<p>Basit Sıfatlar: 160 adet.</p> <p>Türemiş Sıfatlar: 103 adet.</p> <p>Birleşik Sıfatlar: 5 adet.</p> <p>Pekiştirme Sıfatları: 2 adet.</p> <p>Kelime Gruplarından Oluşturulan Sıfatlar:</p> <p>Tekrar Grubu Biçiminde: 1 adet</p> <p>İkileme Grubu Biçiminde: 2 adet.</p> <p>Edat Grubu Biçiminde:</p> <p>“Gibi”li Edat Grubuyla: 7 adet.</p> <p>“Göre”li Edat Grubuyla: Tespit Edilemedi.</p> <p>“Kadar”lı Edat Grubuyla: Tespit Edilemedi.</p> <p>“Ait”, “Doğru”, “İçin”, “İlişkin”, “Karşı” Edat Gruplarıyla: Tespit Edilemedi.</p>	<p>Basit sıfatlar: 282 adet.</p> <p>Türemiş Sıfatlar: 197 adet.</p> <p>Birleşik Sıfatlar: 16 adet.</p> <p>Pekiştirme Sıfatları: 8 adet.</p> <p>Kelime Gruplarından Oluşturulan Sıfatlar:</p> <p>Tekrar Grubu Biçiminde: 1 adet</p> <p>İkileme Grubu Biçiminde: 4 adet.</p> <p>Edat Grubu Biçiminde:</p> <p>“Gibi”li Edat Grubuyla: 5 adet.</p> <p>“Göre”li Edat Grubuyla: Tespit Edilemedi.</p> <p>“Kadar”lı Edat Grubuyla: 1 adet.</p> <p>“Ait”, “Doğru”, “İçin”, “İlişkin”, “Karşı” Edat Gruplarıyla: Tespit Edilemedi.</p>
---	--

<p>Sıfat-fiil Grubu Biçiminde:</p> <p>-An sıfat-fiil eki ile: 29 adet.</p> <p>-AsI sıfat-fiil eki ile: Tespit edilemedi.</p> <p>-mAz sıfat-fiil eki ile: 2 adet.</p> <p>-Ar sıfat-fiil eki ile: Tespit Edilemedi.</p> <p>-Dİk sıfat-fiil eki ile: 12 adet.</p> <p>-AcAk sıfat-fiil eki ile: Tespit Edilemedi.</p> <p>-mİş sıfat-fiil eki ile: 10 adet.</p>	<p>Sıfat-fiil Grubu Biçiminde:</p> <p>-An sıfat-fiil eki ile: 69 adet.</p> <p>-AsI sıfat-fiil eki ile: Tespit Edilemedi.</p> <p>-mAz sıfat-fiil eki ile: 1 adet.</p> <p>-Ar sıfat-fiil eki ile: 1 adet.</p> <p>-Dİk sıfat-fiil eki ile: 26 adet.</p> <p>-AcAk sıfat-fiil eki ile: 9 adet.</p> <p>-mİş sıfat-fiil ek 12adet.</p>
<p>İŞLEVLERİNE GÖRE SIFATLAR:</p> <p>Nitelik Sıfatları: 170 adet.</p> <p>Sıfatlarda Karşılaştırma ve Derecelendirme:</p>	<p>İŞLEVLERİNE GÖRE SIFATLAR:</p> <p>Nitelik Sıfatları: 289 adet.</p> <p>Sıfatlarda Karşılaştırma ve Derecelendirme:</p>

<p>Eşitlik Derecesi: 7 adet.</p> <p>Üstünlük Derecesi: Tespit Edilemedi.</p> <p>Aşırılık Derecesi: 4 adet.</p> <p>En Üstünlük Derecesi: 3 adet.</p> <p>Belirtme Sıfatları:</p> <p>İşaret Sıfatları:</p> <p>“Bu” İşaret Sıfatı İle: 9 adet.</p> <p>“Şu” İşaret Sıfatı İle: 4 adet.</p> <p>“O” İşaret Sıfatı İle: 10 adet.</p> <p>Sayı Sıfatları:</p> <p>Asıl Sayı Sıfatları: 12 adet.</p> <p>Sıra Sayı Sıfatları: 1 adet.</p> <p>Üleştirme Sayı Sıfatları: 1 adet.</p> <p>Kesirli Sayı Sıfatları: 1 adet.</p>	<p>Eşitlik Derecesi: 6 adet.</p> <p>Üstünlük Derecesi: 4 adet.</p> <p>Aşırılık Derecesi: 9 adet.</p> <p>En Üstünlük Derecesi: Tespit Edilemedi.</p> <p>Belirtme Sıfatları:</p> <p>İşaret Sıfatları:</p> <p>“Bu” İşaret Sıfatı İle: 31 adet.</p> <p>“Şu” İşaret Sıfatı İle: 14 adet.</p> <p>“O” İşaret Sıfatı İle: 15 adet.</p> <p>Sayı Sıfatları:</p> <p>Asıl Sayı Sıfatları: 24 adet.</p> <p>Sıra Sayı Sıfatları: Tespit Edilemedi.</p> <p>Üleştirme Sayı Sıfatları: Tespit Edilemedi.</p>
---	--

<p>Topluluk Sayı Sıfatları: Tespit Edilemedi.</p> <p>Soru Sıfatları: 6 adet.</p> <p>Belirsizlik Sıfatları: 49 adet.</p>	<p>Kesirli Sayı Sıfatları: Tespit Edilemedi.</p> <p>Topluluk Sayı Sıfatları: Tespit Edilemedi.</p> <p>Soru Sıfatları: 2 adet.</p> <p>Belirsizlik Sıfatları: 121 adet.</p>
<p>Sıfatların Duyu Organlarına Göre Dağılımı:</p> <p>Görme Duyusuna Göre: 68 adet.</p> <p>Dokunma Duyusuna Göre: 6 adet.</p> <p>İşitme Duyusuna Göre: 7 adet.</p> <p>Tatma Duyusuna Göre: 1 adet.</p> <p>Koklama Duyusuna Göre: 1 adet.</p>	<p>Sıfatların Duyu Organlarına Göre Dağılımı:</p> <p>Görme Duyusuna Göre: 107 adet.</p> <p>Dokunma Duyusuna Göre: 14 adet.</p> <p>İşitme Duyusuna Göre: 4 adet.</p> <p>Tatma Duyusuna Göre: 6 adet.</p> <p>Koklama Duyusuna Göre: 2 adet.</p>

<p>Bir Sıfatın Birden Fazla Duyu Organına Hitap Etmesi: 1 adet.</p>	<p>Bir Sıfatın Birden Fazla Duyu Organına Hitap Etmesi: 12 adet.</p>
<p>Sıfat Tamlamasının Özne Görevinde Kullanılması: 46 adet.</p> <p>Sıfat Tamlamasının Yüklem Görevinde Kullanılması: 22 adet.</p> <p>Sıfat Tamlamasının Nesne Görevinde Kullanılması: 54 adet.</p> <p>Sıfat Tamlamasının Yer Tamlayıcısı Görevinde Kullanılması: 27 adet.</p> <p>Sıfat Tamlamasının Zarf Tümleci Görevinde Kullanılması: 31 adet.</p>	<p>Sıfat Tamlamasının Özne Görevinde Kullanılması: 60 adet.</p> <p>Sıfat Tamlamasının Yüklem Görevinde Kullanılması: 24 adet.</p> <p>Sıfat Tamlamasının Nesne Görevinde Kullanılması: 115 adet.</p> <p>Sıfat Tamlamasının Yer Tamlayıcısı Görevinde Kullanılması: 65 adet.</p> <p>Sıfat Tamlamasının Zarf Tümleci Görevinde Kullanılması: 58 adet.</p>
<p>Birden Fazla Sıfatın Bir İsmi Nitelemesi: 21 adet.</p>	<p>Birden Fazla Sıfatın Bir İsmi Nitelemesi: 27 adet.</p>

Birden Fazla İsmi Bir sıfat Tarafından Nitelenmesi: 1 adet.	Birden Fazla İsmi Bir sıfat Tarafından Nitelenmesi: 4 adet.
Birden Fazla Sıfatın Birden Fazla İsmi Nitelemesi: Tespit Edilemedi.	Birden Fazla Sıfatın Birden Fazla İsmi Nitelemesi: 3 adet.

2. Tasvir, edebî eserlerde bir durumu ve olayı anlatmada şair ve yazarların en çok başvurduğu araçlardan biridir. Orhan Pamuk'un bu konuda Emine İşinsu'ya göre daha verimli olduğu ve sıfat tamlamalarını daha fazla kullandığı gözlemlendi.

Orhan Pamuk'un sıfat tamlamalarına bu kadar çok yer vermesi insanları ve eşyaları anlatırken ayrıntıya önem verdiğini göstermektedir. Öyle ki Orhan Pamuk'ta birden fazla sıfatla bir ismin nitelendiği durumlar daha fazladır. [*Bu sırada içeri iriyarı, göbekli ve neşeli bir adam girdi ve ... (CO.29/9); Köprü'nün orta yerinde koca şapkalı, iri yapılı bir adamla yüzünü saklamayan bir kadındanize bakıyor, ... (CO.21/4)*]. Bu da Orhan Pamuk'un olaylara, insanlara, eşyalara bakış açısının geniş, gözlem yeteneğinin güçlü olduğunu göstermektedir. Pamuk, bir duruma ya da eyleme önem vermekten çok, o eylemi gerçekleştiren insanın veya eşyanın niteliğine, dış görünüşüne; eylemin neden yapıldığına değil, nasıl yapıldığına dikkat çekmektedir. Nitelik sıfatlarının kullanımının fazla olması da bu durumu doğrulamaktadır. Gözlem gücü kuvvetli olan Pamuk, gözlemediği, hayalinde oluşturduğu bir insanı veya eşyayı tüm detaylarıyla olduğu gibi anlatmayı tercih etmektedir. Kendisi, *Hatıraların Masumiyeti* adlı eserinde, çocukken ressam ve mimar olmak istediğini ve bu niyetinin hayatında dönüm noktası olduğunu şu sözlerle açıklamaktadır:

“Çocukluk ve gençliğimde ressam olma azmi, niyeti, kararlılığı, hayatıma önemli bir giriş noktasıdır. (...) Başka yazarlara göre ben görsel bir yazarımdır. Hikâyelerimi resimler üzerinden anlatırım ve önce resim olarak, sahne olarak, bir an, bir resim olarak düşünürüm.” (2017: 82).

Orhan Pamuk’un bu ifadeleri onun gözleme ve etrafındaki eşyaların niteliğine önem vermesi hususundaki tespiti doğrulamaktadır. Yine benzer şekilde kendisi 1986 yılında verdiği bir röportajında, romanlarının çıkış noktasının aklında oluşan birtakım görüntüler ve hayaller olduğunu, bu görüntülerde kendi yaşadıklarından izler yer aldığını vurgulamaktadır.¹ Özellikle *Cevdet Bey ve Oğulları*’nı yazmaya başlamadan önce hayalinde *“kurban bayramında kalabalık bir masada hep birlikte yenen aile yemeği görüntüsü”* olduğunu ifade etmiştir. Bu bağlamda Orhan Pamuk’un roman karakterlerinde kendi hayatından yansımalar olduğu gözlemlenmektedir.

Orhan Pamuk, sıfatlara ve ayrıntılara fazla yer vererek, kendi gördüğü veya hayalinde yarattığı imgelemi okuyucunun da tahayyül etmesini istemektedir. Dolayısıyla Orhan Pamuk’un kullandığı isim ve sıfat tamlamaları Emine Işınsoy’a göre daha uzun ve iç içedir.

Ama gözünü kırpmadan bütün sınıfı bir solukta falakadan geçiren, bir tokatla oğlamı bayıltan hoca bir türlü gelip tavandan akan sular için kendisini cezalandırmıyordu (CO.11/16).

Çünkü arabacı, müşterilerinin özel hayatını iyi bilen bütün arabacılar gibi, “Ah seni gidi seni, senin bütün gün nerelere gittiğini neler yaptığını, içinden neler geçirdiğini biliyorum” diyen bakışlarla kendisini süzüyordu (CO.13/16).

Ona üzeri boya kutularıyla, lambalarla öteberiyle dolu olan bir masayı göstererek, müşterinin her zaman düzenli ve boş bir tezgâh görmekten hoşlanacağını söyledi (CO.16/11).

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=mrnyEp9fVqM&t=13s>

Orhan Pamuk ile kıyaslandığında Emine İşinsu'nun daha yalın cümlelerle sürükleyici, akıcı bir üslup kullandığı söylenebilir. İşinsu da insanların ve eşyaların niteliğini ayrıntılarıyla vermeyi tercih etse de bu durum Orhan Pamuk'taki kadar fazla değildir. Gökhan Ölker'e göre, "Bir yazarın sıfatlara az yer vermesi, o yazarın ayrıntılara değil de esas olana önem verdiğini göstermektedir (2007: 433)." Dolayısıyla Emine İşinsu, ayrıntılara odaklanmaktansa esas olan konuya dikkat çekmektedir. Orhan Pamuk gibi İşinsu da dış dünyayı gözlemleyerek tasvir etme, bireylerin nasıl görüldüğünden çok onların his dünyalarını nitelemeye daha fazla önem vermektedir. Bu nedenle İşinsu'nun üslubunda belki kadınlığın getirmiş olduğu belki de Halide Nusret gibi şair bir annenin kızı olarak büyümenin verdiği coşkun duygusallıktan kaynaklanan şiirsel bir anlatım vardır.

Sahibi uğruna her bir şeye katlanabilen bir dişi köledir (ÇB.7/13).

Farkında olduğum en belirli duygu, o zamanlar, sanırım, sadece onu incitmek arzusuydu (ÇB.9/21).

Sebebini hiç bilmediğim bir suçluluk hissediyordum (ÇB.11/1).

Korkak, işe yaramaz erkek olacağına, cesur, akıllı kız olsun (ÇB.20/8).

3. İki yazar da çoğunlukla basit sıfatı tercih etmiştir. Bu kullanım sıklığı çoktan aza doğru; türemiş sıfat, birleşik sıfat, pekiştirme sıfatı şeklinde devam etmektedir.

O ince, zarif saplardaki kudret nasıl bir şeydir ki, bazen de başları üzerindeki karı delip boy verirler (ÇB.8/4).

Haseki'de ondan daha çok yakın akrabaları olmasına rağmen hayatına daha az karışacağını düşünerek bu kadını yanına almıştı (CO.12/28).

Toprağın suyla karışıp bıçaklaştığı yerlerde ak yüzlü nazlı çiçekler, ak saplarının üstünde ürkek bir sevinçle titrerler. (ÇB.8/2).

Başını ıslak yastıktan kaldırıp doğruldu (CO.11/6).

Kadın birkaç saniye durakladı, (ÇB.37/19)...

Yirmi beş yaşında Aksaray'da küçük bir nalbur dükkânı açmış, **birkaç yıl sonra da Sirkeci'deki dükkâna taşınmıştı** (CO.19/7).

... **yüzü bembeyazdı** (ÇB.22/4).

Ağabeyi'nin bütün arkadaşları gibi, önce Nusret'i hatırlatan Cevdet'i görünce neşelenmiş, sonra karşısındakinin **bambaşka biri** olduğunu anlayarak kaşlarını çatmıştı (CO.18/19).

4. Tekrar grubu biçimde kurulan sıfat tamlamaları iki yazarda da sadece bir adet görülürken, ikileme grubu biçimindeki sıfat tamlamalarının kullanımı Orhan Pamuk'ta nispeten daha fazladır. Bu da gözleme önem veren Orhan Pamuk'un ayrıntılara vurgu yapmak istemesinden kaynaklanabilir.

... **yarım yamalak bir selam verip Sirkeci'nin kalabalığına karıştı** (CO.18/24).

... köprüünün üzerine **pırl pırl bir gök**, birkaç da kararsız bulut yerleşmişti (CO.21/1).

Emine Işınsu'nun ikileme kullanımını daha çok mecazen yaptığı tespit edildi. Yani Orhan Pamuk daha somut ve gözle görülebilen nesnelere vurgulamak için ikileme kullanırken, Emine Işınsu yapılan eylemi vurgulamak amacıyla daha soyut manada ikileme kullanmayı tercih etmiştir.

... **derin derin nefes aldım** (ÇB.12/12).

... **çığlık çığlık köy baskınlarında** (ÇB.14/28)...

5. Eserlerde sıfat tamlamalarının ardından gelen edat kullanımını iki yazar da hemen hemen eşit şekilde tercih etmiştir. İki yazar da en çok *gibi* edatını tercih ederken *göre*, *ait*, *doğru*, *için*, *ilişkin*, *karşı* edat kullanımlarını hiç tercih etmemiştir. Orhan Pamuk, Emine Işınsu'dan farklı olarak bir cümlede *kadar* edatını kullanmıştır.

Umut soluğu gibi bir şey (ÇB.14/24)...

*Sonra her Fransızca okuyuşunda yaptığı gibi, bu dili öğrenmek için nasıl çaba harcadığını, özel hocaya verdiği paraları, özel hocayla birlikte okudukları kitaptaki aileyi, **yalın cümlelerle günlük hayatı anlatan o güzel Fransız ailesi gibi bir aile** ve eve duyduğu özlemi hatırladı (CO.15/22).*

Saçma denecek kadar beyaz, tertemiz bir havluyla ağır ağır ellerini kuruluyordu (CO.30/1).

6. Sıfat-fiil grubu biçiminde oluşturulan sıfat tamlamalarını kullanmayı Orhan Pamuk daha fazla tercih etmiştir. İki yazarda da bu kullanımlardan en çok *-An* sıfat-fiil eki ile yapılan sıfat tamlamaları oluşturulurken bu sıralamayı *-Dik* ve *-mİş* ekleri ile kurulan sıfat-fiil grupları takip etmektedir. Emine İşinsu *-AcAk* ve *-Ar* sıfat-fiil ekleri için hiç kalem oynatmazken, Orhan Pamuk bu ekleri az da olsa kullanmayı tercih etmiştir. Emine İşinsu *-mİş* sıfat-fiil ekini iki yerde kullanırken Orhan Pamuk yalnızca bir yerde kullanmıştır. *-AsI* sıfat-fiil ekini ise iki yazar da kullanmayı tercih etmemiştir.

Kolunun yeniyle bıyıklarına yapışan çorba bulaşıklarını sildiğini, buğulu buğulu gördüm (ÇB.19/23).

Yokuş aşağı inen arabayla birlikte hafif hafif sallanıyordu (CO.14/8).

Hiçbir zaman açık seçik hâle getiremediğim bir sualle bunalmıştım (ÇB.21/9).

Çok sevdiği vişne reçelli ekmeği ısıtırken, (CO.13/29)...

Hafızamın köşesine gömülüp kalmış bir hatıra kımıldayıp, canlandı (ÇB.7/5).

... yan yatmış tekneler, paslanmış dubalar gözükiyordu (CO.20/38).

Korkak, işe yaramaz erkek olacağına, cesur, akıllı kız olsun (ÇB.20/8).

Üzerinde onu her zaman koruyan görünmez bir zırh varmış gibi rahat ve sakin hissediyordu kendini (CO.19/30).

Evliliği, yıllardır hayalini kurduğu yeni hayatını, satın alacağı evi, kuracağı aileyi, iki kere yüzünü gördüğü nişanlısını hatırlayınca neşelendi (CO.13/34).

Burada, baştezgâhtar sayılabilecek orta yaşlı bir Arnavut'la bir süre konuştu (CO.16/9).

7. Niteleme sıfatlarının kullanımının Orhan Pamuk'ta daha fazla olduğu tespit edildi. Bu durum, Orhan Pamuk'un detayları nitelikleriyle okuyucuya aktarma konusunda hassas olduğunu düşündürmektedir. 2. maddede de belirtildiği üzere Orhan Pamuk insanların ve eşyaların nasıl görüldüğüne önem vermektedir. Gözlem gücü kuvvetli olduğu için gördüğünü tüm özellikleriyle ve nitelikleriyle anlatmayı tercih etmektedir. Bu nedenle de kendisinin hayalinde oluşturduğu veya gördüğü o eşyayı ve nesneyi tüm detaylarıyla anlatarak okuyucunun da hayal dünyasında imgelemesini istemektedir. Ayrıca Pamuk bir röportajında romanlarını yazarken İstanbul'da sokak sokak dolaşıp gözlem yaptığını, şehirlerden dökülen manzaraların, esrarlı ayrıntıların önemli olduğunu, şehirdeki her hayvanının, evin, binanın, anıtların, kaldırımların, meydanların kafasında bir işarete dönüştüğünü belirtmiştir (2017: 60).

Sonra Şükriü Paşa'nın konağına gideceğini hatırlayıp, o yeni ve temiz pantolonla ceketi, yakası kolalı kartonlaşmış gömleği ve zarif bulduğu kravatı taktı (CO.12/1).

Cevdet Bey, bu mahallede olduğundan daha da gösterişli gözükken bu kupa arabasını, nişan ve düğün törenleri sırasında gerekeceğine inandığı için üç aylığına kiralamıştı (CO.13/22).

Ona üzeri boya kutularıyla, lambalarla öteberiyle dolu olan bir masayı göstererek, müşterinin her zaman düzenli ve boş bir tezgâh görmekten hoşlanacağını söyledi (CO.16/11).

... kenardaki sandalyelerde bekleyen birkaç hastaya aldırış etmeden hızla kapıyı açıp muayene odasına girdi (CO.28/23).

8. Sıfatlarda karşılaştırma ve derecelendirme kullanımı Orhan Pamuk'ta daha fazladır. Emine Işinsu eşitlik derecesini fazla kullanırken Orhan Pamuk aşırılık derecesini fazla kullanmıştır. Emine Işinsu farklı olarak

“en üstünlük” derecesini, Orhan Pamuk ise *üstünlük* derecesini kullanmayı tercih etmiştir. İki yazarın da farklı şekillerle de olsa derecelendirme sıfatlarını kullanmayı tercih etmesi; eylemlerin, insanların veya eşyaların özelliklerini abartarak anlatmayı sevdiğini göstermektedir.

Tüy gibi, kelebek gibiydiler (ÇB.11/19)...

Çok uzak bir akraba olan bu kadınla, burada ana-oğul gibiydiler (CO.12/26).

Cevdet Bey, bu mahallede olduğundan daha da gösterişli gözükken bu kupa arabasını, nişan ve düğün törenleri sırasında gerekeceğine inandığı için üç aylığına kiralamıştı (CO.13/22).

Bana minnetle baktı, çok iri mavi gözlerinde yine yaşlar toplanıyordu (ÇB.22/4).

Çok uzak bir akraba olan bu kadınla, burada ana-oğul gibiydiler (CO.12/26).

Farkında olduğum en belirli duygu, o zamanlar, sanırım, sadece onu incitmek arzusuydu (ÇB.9/21).

9. İşaret sıfatlarını en çok Orhan Pamuk kullanmıştır. Bu kategorideki sıfatların en çoktan en aza doğru kullanımları Orhan Pamuk'ta *bu, o, şu* işaret sıfatları şeklindeyken Emine İşinsu'da ise bu kullanımlar çoktan aza doğru *o, bu, şu* işaret sıfatları şeklindedir.

O ince, zarif saplardaki kudret nasıl bir şeydir ki, bazen de başları üzerindeki karı delip boy verirler (ÇB.8/4).

Bu küçük katliamı soluksuz seyrediyordum (ÇB.11/24).

... şunca toprak bıraktık size, (ÇB.14/2)...

Bütün bu şık kıyafette nişanlısının konağına gideceği için telaşlanmasında gülünç bir şeyler olmalıydı (CO.12/5).

Sis açılmış, o tuhaf ışığın yerine her zamanki parlak ışık yerleşmişti (CO.14/15).

Şu mezbeleyi şuradan kaldırmak kimsenin aklına gelmez (CO.33/35).

10. Sayı sıfatlarının kullanımı Orhan Pamuk'ta daha fazladır. Ancak Orhan Pamuk, yalnızca *asıl sayı sıfatlarını* kullanırken Emine Işinsu birer adet de olsa *sıra sayı sıfatları, üleştirme sayı sıfatları ve kesirli sayı sıfatlarını* da kullanmıştır. İki yazar da *topluluk sayı sıfatlarını* kullanmayı tercih etmemiştir.

Allah'ım bu ikinci suç! (ÇB.37/1)...

Kırda, öğrenciler, ak çiçekleri koparıp birer ince dala dizerler (ÇB.8/13).

...yarı açık gözleri hep kapıdaymış (ÇB.24/32).

Ama gözünü kırpmadan bütün sınıfı bir solukta falakadan geçiren, bir tokatla oğlanı bayıltan hoca bir türlü gelip tavandan akan sular için kendisini cezalandırmıyordu (CO.11/16).

Kimsesiz ve yoksul olan kadın ev işlerini görmek, yemekleri hazırlayıp etrafa çekidüzen vermenin karşılığında dört odalı küçük ahşap evin ilk katında kalıyordu (CO.12/31).

Mutfaktan elinde bir tabakla çıkıp koşarak geldi (CO.13/3).

11. Soru sıfatlarının kullanımını Emine Işinsu, Orhan Pamuk'a göre daha fazla tercih etmiştir.

O ince, zarıfsaplardaki kudret nasıl bir şeydir ki, bazen de başları üzerindeki karı delip boy verirler (ÇB.8/4).

Bacağında ise, kaç yıldır tanıdığım eski pantolonu (ÇB.9/9)...

Ama bilmem ki benim nanca zamanım kaldı (ÇB.13/29).

Karısı hangi rezilliğe dayanamadı (ÇB.35/14)?

Nasıl bir insan oldum (CO.20/21)?

12. Belirsizlik sıfatlarının kullanımı Orhan Pamuk'ta daha fazladır.

Sahibi uğruna her bir şeye katlanabilen bir dişi köledir (ÇB.7/13).

Her yıl yapar bunu (ÇB.8/1).

Dışarıda tuhaf bir ışık ve sis vardı (CO.11/29).

Bütün bu şık kıyafette nişanlısının konağına gideceği için telaşlanmasında gülünç bir şeyler olmalıydı (CO.12/5).

13. İki yazarın sıfat tamlamaları incelendiğinde beş duyu organına da hitap eden kullanımlar olduğu görülmektedir. Ancak bu kullanımlardan görme ve dokunma duyusu özellikle görme duyusu, iki yazarda da diğer duyulara göre daha fazla tercih edilmiştir. Bu durum, iki yazarı birbirine yaklaştırır. Oysa okuyucuya anlatılabilecek veya hissettirebilecek beş duyu organı vardır. Her iki yazarda da görsel enstrümanların tercih sebebi belki de görsel iletişim araçları ve teknoloji vasıtasıyla günümüz insanının görme işlevinin diğer bütün duyularına üstün gelmiş olmasıdır. Kokuların, tensel hassasiyetlerin ya da işitme duyusunun görme duyusuna göre işlevsiz kalması roman yazarlarını da etkilemiş görünmektedir. Bu nedenle iki yazarın da somut sıfatların kullanımına ağırlık verdiğini söylemek mümkündür. Orhan Pamuk, bir röportajında tüm teknolojiye rağmen hâlâ dolma kalem ve kâğıtlarıyla romanını yazmayı tercih ettiğini şu sözleriyle ifade etmiştir:

“Elle, sabırla, sayfaya bakarak yazarım. Ve kalemin tıpkı ressamın fırçası gibi kâğıdın üzerinde ilerlemesini seyretmek, kâğıdın kokusu, mürekkebin kokusu, etrafımdaki kâğıtlar, silgiler, kâğıt parçacıkları hoşuma gider.” (2017: 86)

Orhan Pamuk'un bu açıklamaları, diğer duyu organlarını da kendi hayatında kullanmaktan hoşnut olduğunu göstermektedir.

Yine saçları alnına dökülmüştü, kızıl-kumral iri bukleler (ÇB.9/5)...

Küçük masa aynasında kendini seyretti ve istediği gibi olduğuna karar verdi (CO.12/3).

... bi de yünkuşak sar, şöyle sıkıca (ÇB.22/15).

Sıcaktan ve üzerindeki ağır elbiselerden terliyordu (CO.18/1).

... tekrarlardı, hem de pek yüksek bir sesle (ÇB.37/24):

Sonra bir bahçede konuşan çocukları dinledi (CO.34/7).

Minicik taze yapraklarıyla kavak ağaçları, (ÇB.34/12)...

Tavandan akan tuzlu sular benim alınımdan ve göğsümden dökülüyor, bütün odaya yayılıyordu (CO.11/9).

Tütün kokulu soluğu sıcaktı, yüzümü okşar gibiydi (ÇB.13/21).

O pis kokulu sigaralardan içen adama yedi buçukta gelip kendisini Serkloryan Kulübü'nün kapısından almasını söyledi (CO.38/18).

14. Bir sıfatın birden fazla duyu organına göre dağılması durumu Orhan Pamuk'ta daha fazladır. Öyle ki Emine Işınsu'da bu duruma uygun yalnızca bir örnek tespit edilebildi.

Tütün kokulu soluğu sıcaktı, yüzümü okşar gibiydi (ÇB.13/21), (koklama + dokunma).

Çok sevdiği vişne reçelli ekmeği ısıırken, (CO.13/29)... (koklama + tatma + görme).

Alışkanlıklarını oluşturmanın heyecanıyla, önce, çok sevdiği o salçalı et yemeğinden ve zeytinyağlı patlıcan silkmесinden istedi, ihtiyatlı bir deneyi göze alıp tatlı olarak supanglez denilen şeyden istemeye karar verdi (CO.40/17), (koklama + tatma + görme).

Alışkanlıklarını oluşturmanın heyecanıyla, önce, çok sevdiği o salçalı et yemeğinden ve zeytinyağlı patlıcan silkmесinden istedi, ihtiyatlı bir deneyi göze alıp tatlı olarak supanglez denilen şeyden istemeye karar verdi, (CO.40/18) (koklama + tatma + görme).

15. Sıfat tamlamaları iki yazarda da en çok nesne, en az yüklem görevinde kullanılmıştır. Bu durum yazarların bir eyleme, bir harekete değil de daha ziyade eşyanın ve insanın niteliğine, görünüşüne, dokusuna, odaklandığını, eşyalar ve insanlar hakkında daha fazla detaya yer vererek okuyucunun hayal dünyasını harekete geçirmeye çalıştıklarını göstermektedir.

İncecik beyaz saplarını, eflatuna kaçan pembemsi beyaz yapraklarını gördüm (ÇB.11/19).

Damarları mor mor kaparmış, derisi çatlamış, koca ellerini ovuşturdu (ÇB.13/22):

Cevdet Bey, bu mahallede olduğundan daha da gösterişli gözüken bu kupa arabasını, nişan ve düğün törenleri sırasında gerekeceğine inandığı için üç aylığına kiralamıştı (CO.13/22).

... ama sürücüsü ve ahır masraflarıyla iyice pahalıya oturan bir araba da satın almak ticari hesaplarına uymuyordu (CO.13/28).

16. Birden fazla sıfatın bir ismi nitelediği ya da birden fazla sıfatın birden fazla ismi nitelediği girişik kullanımlar Orhan Pamuk tarafından daha çok kullanılmıştır. Bu durum Orhan Pamuk'un bir eşyanın özelliklerini anlatırken daha fazla ayrıntıya yer verdiğini gösterir.

Her sabah yaptığı gibi hızlı ve sinirli adımlarla arkadaki masaya gidip oturdu (CO.15/3).

Ona üzeri boya kutularıyla, lambalarla öteberiyle dolu olan bir masayı göstererek, müşterinin her zaman düzenli ve boş bir tezgâh görmekten hoşlanacağını söyledi (CO.16/11).

Köprüünün orta yerinde koca şapkaltı, iri yapılı bir adamla yüzünü saklamayan bir kadın denize bakıyor (CO.21/4), ...

Bu sırada içeri iriyarı, göbekli ve neşeli bir adam girdi ve (CO.29/9)...

Bir köşede yeni yıkanmış, ütülenmiş çarşaflar, gömlekler vardı (CO.25/13).

Eşya, duvarlar, pencereler her yer tertemiz, pırıl pırıldı (CO.25/14).

17. Sıfatın unvan olma durumu Emine İşinsu tarafından yalnızca bir örnekte kullanılmıştır.

Çakır İsmail silâha güvenenlerden, ortaya fırlayıp, vuruşmak istiyor; sabotaj, baskın taraftarı (ÇB.16/12).

Sonuç

Genel olarak bakıldığında iki yazarın da üsluplarının güçlü, başarılı ve Türk dili açısından zengin ve yetkin olduğu görülmektedir. Işınsu, küçüklüğünden beri edebiyatla iç içe bir yazar olarak 40 yaşında kaleme aldığı *Çiçekler Büyür* adlı kitabında romantik, içsel ve ruhsal duygulanımlara önem vermiş, yalın, akıcı ve anlaşılır bir üslup kullanmayı tercih etmiştir. Kendisinin bir röportajında *hissederek yazdığımı* söylemesi bu fikrimizi doğrulamaktadır. Kahraman bakış açısıyla ele aldığı eserinde, konuşturduğu karakterin davranışlarından ruhi bunalımlarına, içsel yönelimlerine ağırlık vermiştir. Bu nedenle iç monolog cümlelerini sıklıkla kullanmıştır. Bu durumun hem kadın olmasından hem de çocukluğunun şair bir anneyle geçmesinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Orhan Pamuk ise 24 yaşında kaleme aldığı ilk romanı olan *Cevdet Bey ve Oğulları*'nda oldukça ciddi ve profesyonel bir üslup kullanımına gitmiştir. Orhan Pamuk'un ilgili eserinde oldukça fazla virgüllü, bağlaçlı, edatlı uzun ve iç içe geçen sıfat tamlamalarını kullanması, olanı olduğu gibi anlatma çabası, bir eyleme, bir eşyaya ve bir insana olan düşüncelerini veya gözlemlerini anlatırken çok fazla detaya yer vermesi onun daha realist ve gözlemci bir bakış açısına, daha ağır ve ayrıntılara önem veren bir üsluba sahip olduğunu gösterir.

Emine Işınsu ve Orhan Pamuk Türk romanının değerli iki yazarı olarak masaya yatırıldığında ve sadece sıfat tamlamalarını kullanımları açısından mukayese edildiğinde bile yarattıkları roman karakterleri vasıtasıyla kendileri hakkında pek çok ipucu sunmaktadırlar. Daha önce de belirtildiği gibi sadece iki yazarın mukayesesi ile elde edilen verilerin yetersiz olduğu aşikârdır. Ancak benzeri çalışmaların çoğalması sonucu kadın ve erkek yazarların kullandıkları özgün üslupların dil bilimsel incelemeleri üzerinden "Acaba kadın ve erkek cinsiyetlerinin özgün ve genellenebilir üslupları var mıdır?" sorusuna yanıtlar bulunabilir.

Kısaltmalar

ÇB: *Çiçekler Büyür*

CBO: *Cevdet Bey ve Oğulları*

Kaynakça

- BANGUOĞLU, Tahsin (2011), *Türkçenin Grameri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- BARUT, İmra (2020), *Emine İşinsu'nun "Çiçekler Büyür" Adlı Romanı ile Orhan Pamuk'un "Cevdet Bey ve Oğulları" Romanının Dilbilimsel Açısından Mukayese Edilmesi*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne.
- ÇALIŞKAN, Adem (2015), "Üslûp ve Üslûpbilim Üzerine-4: Üslûp ve Üslûpbilim Sınıflandırmaları", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (38), 48-87.
- ÇELEBİ, Binnur (2016), "Türk Âşığı Bir Kadın Yazar: Emine İşinsu, <http://www.telekomculardernegi.org.tr/haber-6900-turk-asigi-bir-kadin-yazar--emine-isinsu.html>, (Erişim Tarihi: 12.11.2019).
- ÇETİŞLİ, İsmail (2008), *Edebiyat Sanatı ve Bilimi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- DİVLEKÇİ, Celalettin (2008), "Tarihsel Süreç İçerisinde Üslûba İlişkin Tanım Çabaları ve Bir Tanım Denemesi (II)", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 49 (1), 223-252.
- ERDEN, Aysu (2002), *Kısa Öyküler ve Dilbilimsel Eleştiri*, İstanbul: Gendaş Kültür Yayınevi.
- ERGİN, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi* (2013), İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım.
- GÜVEN, Mine, İMER, Kâmile, KOCAMAN, Ahmet, ÖZSOY, A. Sumru (2001), *Dilbilim Sözlüğü*, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- İŞINSU, Emine (2012), *Çiçekler Büyür*, İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- KARAHANCI, İbrahim (2016), "Üslûp Belirleme Girişimlerine Dil Verileri Üzerinden Yaklaşmak", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (45), 154-161.

- Konya Yeniğün* (2015), “Emine Işinsu: Hissederek Yazıyorum”, <http://www.konyayenigun.com/roportaj/emine-isinsu-hissederek-yaziyorum-h97962.html>, (Erişim Tarihi: 17.05.2020).
- MOİR, Anne, JESSEL, David (2002), *Beyin ve Cinsiyet*, Tarık Demirkan (Çev.), İstanbul: Pencere Yayınları.
- OLGUN, Ayşe (2018), “Yazmayı Bırakmak En Korktuğu Şeydi-Eşi İskender Öksüz ile Röportaj”, <https://www.yenisafak.com/hayat/yazmayi-birakmak-en-korktuğu-seydi-3290353>, (Erişim Tarihi: 02.02.2020).
- ÖKSÜZ, İskender (2009), “Emine Işinsu: Mecmua Dergisi Özel Sayısında İskender Öksüz’le Röportaj”, <https://millidusunce.com/emine-isinsu-mecmua-dergisi-ozel-sayisinda-iskender-oksuzle-roportaj/>, (Erişim Tarihi: 21.04.2020).
- ÖLKER, Gökhan (2007), “Mustafa Kutlu’nun ‘Kara Kumudur Kalan’ Adlı Hikâyesi Üzerine Bir Dil ve Üslûp Değerlendirmesi” *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 427-435.
- PAMUK, Orhan (2017), *Hatıraların Masumiyeti*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- PAMUK, Orhan (2018), *Benim Adım Kırmızı*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- PAMUK, Orhan (2018), *Cevdet Bey ve Oğulları*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Töre (2012), “Edebiyatımızda Işinsu”, http://ulkunet.com/UcuncuSayfa/_TORE_1326.pdf, (Erişim Tarihi: 25.05.2020).
- Youtube, “Orhan Pamuk 25 Soru”, <https://www.youtube.com/watch?v=k8jvUPGGmZU>, (Erişim Tarihi: 20.05.2020).
- Youtube, “Orhan Pamuk Romanlarını Nasıl Yazar?”, <https://www.youtube.com/watch?v=mrnyEp9fVqM>, (Erişim Tarihi: 20.05.2020).
- Youtube, “Orhan Pamuk-Bir Kentin İzindeki Romancı”, <https://www.youtube.com/watch?v=AHNm0ptOMnA>, (Erişim Tarihi: 18.04.2020).

EMİNE İŞINSU VE ORHAN PAMUK'TA SIFATLARIN KULLANIMI ÜZERİNDEN
TOPLUMSAL CİNSİYET AYRIMINA DİL BİLİMSEL BİR YAKLAŞIM

YURDANUR, Cengizhan (2000), *Türk Edebiyatına Analitik Bakış (Prof. Dr. Mehmet Kaplan'ın Doktora Seminer Notları)*, İstanbul: REBA Yayınları.